

ОЦІНЮВАННЯ ПОТРЕБ: ОГЛЯД

ІНТЕРВ'Ю

Державна служба України з питань праці (Держпраці)
Ла Страда Україна
Федерація профспілок України (ФПУ)
Конфедерація вільних профспілок України (КВПУ)
Об'єднання організацій роботодавців України (ООРУ)
Конфедерація роботодавців України
Національна соціальна сервісна служба України
Представництво МОП у Києві

ОСНОВНІ ТЕЗИ

КАБІНЕТНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ

79 документів, що охоплюють 6 основних тематичних напрямів:

- торгівля людьми (33),
- трудові відносини й соціально-економічні умови (17)
- вимушене переміщення (13)
- інспекція праці (7)
- ґендер (6)
- примусова праця і справедливий найм (3)

РЕКОМЕНДАЦІЇ

ЗА КОРДОНОМ

Укр. біженці/особи, що підпадають під дію Директиви про тимчасовий захист*

Незаконний ввіз людей

Торгівля людьми

- Трудова експлуатація
- Сексуальна експлуатація
- Побутове рабство
- Примусова злочинна діяльність
- Примусове жебрацтво
- Вилучення органів
- Фіктивне усиновлення (удочеріння)
- Фіктивне сурогатне материнство

Міжнародні кордони

Трудова міграція

- Строкові договори
- Безстрокові
- Шукачі роботи без дозволу на роботу

ЖЕРТВИ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ З МЕТОЮ ТРУДОВОЇ ЕКСПЛУАТАЦІЇ

Примусова праця

- Як результат торгівлі людьми
- Обумовлена заборгованістю
- У тюрмах (коли вирок ще не винесено)
- Пов'язана з експлуаторськими системами укладення трудових договорів

Трудова експлуатація

- Порушення трудового законодавства (без застосування сили, шахрайство, примус)
- Нерівноправні відносини між працівником і роботодавцем
- Крадіжка заробітної плати
- Роботодавець експлуатує домовленість із працівником
- Помста роботодавця
- Працівник може піти або змінити роботу
- Працівник може знайти іншу роботу

ІНСПЕКЦІЯ ПРАЦІ
(в Україні)

Українські ВПО

Іноземці

Українці, що повернулися

ТЕРИТОРІЯ УКРАЇНИ

Процедура визнання осіб постраждалими від ТЛ за видом експлуатації	2018	2019	2020	2021	2022	2023*	2024**	РАЗОМ
Сексуальна	86	37	5	9	2	11	13	163
	39%	20%	4%	25%	4%	10%	11%	19%
Трудова	92	85	52	22	14	22	8	295
	42%	46%	38%	61%	30%	20%	7%	35%
Жебрацтво	7	1	2	1	8	1	7	27
	3%	1%	1%	3%	17%	1%	6%	3%
Злочинна діяльність §	28	40	10	2	11	17	3	111
	13%	22%	7%	6%	23%	16%	3%	13%
Продаж дитини	0	0	0	0	0	2	1	3
	0%	0%	0%	0%	0%	2%	1%	0%
Збройні конфлікти	0	17	65	1	12	55	17	167
	0%	9%	48%	3%	26%	51%	14%	20%
Вилучення органів	0	0	0	0	0	0	0	0
	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Змішана експлуатація	1	1	0	1	0	0	0	3
	0%	1%	0%	3%	0%	0%	0%	0%
Інше	7	4	2	0	0	0	70	83
	3%	2%	1%	0%	0%	0%	59%	10%
РАЗОМ	221	185	136	36	47	108	119	852
	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Іноземці в Україні	0	1	2	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д

НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕХАНІЗМ ВЗАЄМОДІЇ В УКРАЇНІ: ЗАЦІКАВЛЕНІ СТОРОНИ

Постанова Кабінету Міністрів України від 23 травня 2012 р. № 417

Міжвідомча рада

Рекомендація 1

Прийняти та поширити оперативні показники та звіти з метою кращого виявлення випадків торгівлі людьми під час інспекційних відвідувань із питань праці, які проводить Держпраці, для надання кращих даних у разі кримінальних проваджень.

Рекомендація 2

Провести кампанію з формалізації та реєстрації трудових відносин у секторах найвищого ризику або географічних регіонах найвищого ризику на предмет зменшення потенціалу для торгівлі людьми з метою примусової праці, застосовуючи тристоронній підхід, із подальшим оцінюванням впливу, передбачивши у ній проведення багатопрофільних інспекційних відвідувань із питань праці за участю вибраних зацікавлених сторін Національного механізму взаємодії суб'єктів, які здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми (НМВ) з метою раннього виявлення тяжких форм трудової експлуатації й запобігання їм, перш ніж вони переростуть у випадки торгівлі людьми.

Рекомендація 3

Провести оцінювання онлайн-інструмента «Інтерактивний інспектор» і вести окремий облік (за ґендером, віковою групою, країною проживання, наявністю інвалідності) взаємодій із розбивкою за типом запиту, подальшими діями, перенаправленням тощо, з тим, щоб зрозуміти, як це можна використовувати для виявлення можливих випадків торгівлі людьми – в Україні та за її межами – і, отже, для надання належних настанов і підтримки щодо того, як потенційні постраждалі можуть звертатися по захист і засоби забезпечення прав.

Рекомендація 4

Розробити онлайн-платформу, яка дозволяє подавати, класифікувати та контролювати скарги щодо трудової експлуатації та примусової праці. Ця платформа повинна забезпечувати ефективне спрямування всіх скарг і випадків до відповідного підрозділу, відповідального за вирішення цих питань. Оптимізуючи процес моніторингу, ця платформа посилить нагляд, заохочуватиме соціальну відповідальність і сприятиме формуванню обґрунтованої державної політики.

Рекомендація 5

Спільними зусиллями розробити інформаційно-просвітницьку кампанію стосовно загрози торгівлі людьми, необхідності реєстрації ВПО у місцевих органах влади й видів наявної допомоги. Після кампанії має бути проведено оцінювання впливу з метою встановити, чи покращилося розуміння й чи змінилася поведінка, а також створити інформаційну базу для планування майбутніх кампаній.

Рекомендація 6

Регулярно проводити інформаційні онлайн-заняття з об'єднаннями ВПО та іноземних працівників, які живуть в Україні, для надання безпосередніх практичних настанов і отримання у реальному часі відгуків потенційних постраждалих, які потім могли б сприяти формуванню їхніх дій у майбутньому. За можливості слід розраховувати на присутність соціальних партнерів у проведенні таких занять. Інформаційні онлайн-заняття можна було б проводити з орієнтацією на українців, які мешкають за кордоном.

Рекомендація 7

Розробити та впровадити програму навчання інспекторів праці з питань торгівлі людьми з метою трудової експлуатації серед українських ВПО і біженців, виходячи з результатів онлайн-оцінювання потреб.

Рекомендація 8

Створити технічну робочу групу в структурі Держпраці для постійного оцінювання організації її дій.

Рекомендація 9

Налагодити співпрацю з інспекціями праці інших країн для визначення надихаючої практики і сприяння заходам із постійного обміну інформацією з метою запобігання торгівлі людьми серед українських біженців, які мешкають за кордоном (наприклад, у Молдові).

Рекомендація 10

Провести круглий стіл із соціальними партнерами та громадянським суспільством для оцінювання практичної можливості ратифікації конвенцій МОП, які можуть попередити або зменшити ризики торгівлі людьми серед працівників-мігрантів, ВПО і українців, які мешкають за кордоном (Протоколу до Конвенції № 29, Конвенцій №№ 97, 143 і 181).

Рекомендація 11

Зміцнити співпрацю з Міністерством соціальної політики/Національною соціальною сервісною службою з метою офіційного залучення Державної служби з питань праці до Національного механізму взаємодії суб'єктів, які здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми, й до Міжвідомчої ради, відповідальної за нагляд за виконанням національних планів дій, ураховуючи їхній мандат із забезпечення дотримання Кодексу законів про працю та їхню компетентність у боротьбі з торгівлею людьми з метою трудової експлуатації та покращенні виявлення постраждалих.

Рекомендація 12

Зміцнити систематичну співпрацю з профспілками європейських країн з метою надання українським біженцям правової допомоги стосовно їхніх трудових прав, соціального захисту, механізмів подання скарг і претензій з питань праці, з тим, щоб вони могли відчувати підтримку в разі порушень трудових прав, трудової експлуатації чи торгівлі людьми.

Рекомендація 13

Розробити на основі Керівних принципів для роботодавців України у сфері запобігання застосуванню примусовій праці (МОП, 2023 р.) стратегію просвіти й залучення роботодавців до запобігання торгівлі людьми шляхом заохочення інформаційних занять із цільовими роботодавцями, визначення надихаючих історій з метою їхнього оприлюднення тощо.

Рекомендація 14

На основі загальних принципів і оперативних настанов МОП щодо справедливого найму розробити в рамках консультацій у форматі «тристоронній плюс» план дій щодо практики справедливого наймання, спрямований на запобігання торгівлі людьми та трудовій експлуатації, а також на залучення іноземної робочої сили через дефіцит кадрів для роботі з відновлення.